

O MONEDĂ DE LA ION VODĂ ÎN COLECȚIILE MUZEULUI DIN BÎRLAD

EUGENIA POPUȘOI

Dorința noastră de a cunoaște fondul numismatic al Muzeului „V. Pârvan” din Bîrlad, în vederea valorificării muzeistice și a redacțării unui catalog al acestuia, ne-a permis să identificăm și o monedă emisă de Ion Vodă cel Viteaz.

Numărul mic al monedelor emise în timpul domniei lui Ion Vodă (1572—1574), cunoscute nouă, ne determină să prezentăm, în nota de față, piesa existentă în colecția muzeului bîrlădean. Înseriată la nr. de inv. B/2906, în registrul muzeului nu găsim nici o informație legată de proveniența monedei. De aceea considerăm necesar să subliniem doar existența acesteia, care se adaugă la numărul pieselor de acest fel cunoscute pînă acum.

Se știe că în timpul domniei lui Ion Vodă se emite o monedă cu totul deosebită de ceea ce s-a cunoscut pînă la acea dată în Moldova. Este vorba de o monedă din aramă ¹ și nu din bronz ², numită aceea ³. Extinzîndu-și cercetarea și luînd în considerație aspectele social-economice și politice ce au determinat apariția deosebitei emisiuni monetare a lui Ion Vodă, probleme care au preocupat istoriografia românească încă din sec. al XVII-lea, O. Luchian consideră că aceasta a avut „...un rost economic în viața Moldovei...”, ea fiind „...destinată să reprezinte în circulația monetară de atunci echivalentul asprului turcesc, în tranzacțiile mărunte ale comerțului intern, de toate zilele” și în același timp subliniază faptul că aceasta (emiterea monedei) se datoră „...atitudinii binevoitoare față de nevoile celor mulți” ⁴. Fără să avem intenția de a adînci analiza cauzelor ce au determinat această emisiune este, credem, necesar să mai consemnăm și o altă părere, aceea a lui C. Moisil care consideră că moneda lui Ion Vodă „...reprezintă o emisiune neoficială destinată... a satisface ambițiile și pretențiile de autonomie a domnului rebel față de Poarta Otomană” ⁵.

În schimb, există părerea unanimă potrivit căreia moneda **accea**, emisă de domnul moldovean, este prima cu legenda redactată în limba română în scrierea vremii și, de asemenea, prima din emisiunile noastre din Moldova care folosește datarea cu anul de la „facerea lumii”⁶. Termenilor de **accea** și de **hereghia**, aflați și pe moneda noastră, în studiul lui O. Luchian și a unor precursori, le-a fost alocat un spațiu deosebit⁷, ceea ce ne determină să nu insistăm asupra lor.

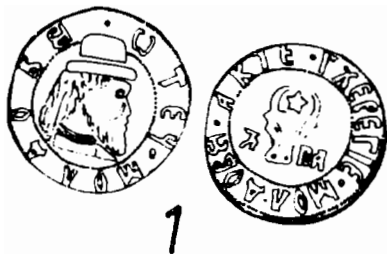

Fig. 1. Moneda de la Ion Vodă Viteazul (desen).

Fig. 1. La monnaie emise par Ion Voievod (dessin).

УТЕЧ МОЛАОВЯ

АКТЕ

ГХЕРЕГІЕ МОЛАОВЯ

2

Fig. 2. Legenda de pe moneda lui Ion Vodă Viteazul.

Fig. 2. La légende emise par Ion Voievod.

Moneda aflată în colecțiile muzeului se înfățișează astfel :

Av. **Oteț Moldovei** = (Tatăl Moldovei = Pater Moldaviae) între două cercuri perlate, în mijloc capul voievodului spre dr. cu barbă și

părul lung, purtînd o pălărie cu boruri mici, în jurul gîtului un echipament.

Rv. **Acce hereghie Moldovei** între cercuri perlate ; în mijloc cap de bour cu o stea în cinci raze între coarne ; în cîmp dr. și st. milesimul (7081) de la „facerea lumii” = 1573 — e.n.).

AE ; 24,3 mm ; 5,65 gr.

Observăm că moneda în discuție se înscrie în limitele cunoscute : dimensiuni 23—26 mm ; greutate 4,90—8 gr⁶. De asemenea, ca la toate monedele cunoscute și la moneda prezentată de noi, realizarea figurii domnului și stilizarea literelor legendei (Fig. 1/1—2) își găsesc cele mai apropiate analogii cu piesa de la nr. 808 din Catalogul monedelor și bancnotelor românești⁹.

În felul acesta, prin publicarea monedei aflate în colecțiile muzeului bîrlădean, sporește numărul pieselor cunoscute emise de Ion Vodă cel viteaz¹⁰.

NOTE

¹ O. Luchian, *SCN*, I, 1957, p. 441 și nota 1, p. 442.

² Costin C. Kirîțescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, I, 1964, p. 99.

³ O. Luchian, *op. cit.*, p. 441—446 ; Costin C. Kirîțescu, *op. cit.*, p. 99 ; O. Luchian, G. Buzdugan și C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, București, 1977, p. 90.

⁴ O. Luchian, *op. cit.*, p. 446.

⁵ C. Moșil, *Vechile monetării din România*, București, 1945, p. 38.

⁶ O. Luchian, *op. cit.*, p. 442 ; C. Kirîțescu, *op. cit.*, p. 99 ; O. Luchian, G. Buzdugan și C. Oprescu, *op. cit.*, p. 90.

⁷ O. Luchian, *op. cit.*, p. 441—446.

⁸ O. Luchian, G. Buzdugan și C. Oprescu, *op. cit.*, p. 90.

⁹ *Ibidem*, p. 90 și figura.

¹⁰ Abrevieri folosite : AE — aramă ; Av. — avers ; Rv. — revers.

UNE MONNAIE DU TEMPS DU PRINCE ION VOIEVOD DANS LES COLLECTIONS DU MUSÉE DE BÎRLAD

R é s u m é

Dans la notice ci-jointe l'auteur présente une monnaie qui se trouve dans les collections du musée de Bîrlad, émise pendant le règne du prince Ion Voievod.

La légende de la monnaie est dans la langue roumaine archaïque, l'émission datant de 1573.

Par la publication de cette pièce, le nombre des monnaies émises par le brave prince, qui sont connues jusqu'à présent, augmente.

